

БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЛАДИКИ АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Ольга Анатоліївна Сивак
ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК», м. Київ, Україна
Викладач Фахового
коледжу Університету “КРОК”,

Катерина Анатоліївна Сивак
ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК», м. Київ, Україна
студентка 2 курсу спеціальності
«Право»

***Анотація.** У тезах висвітлено життєвий шлях митрополита Андрія Шептицького, простежується його благодійницька і меценатську діяльність у царині культурно-мистецької спадщини, підкреслено також значущість і вплив його сподвижницької праці на духовно культурний розвиток українського народу.*

Меценатами українського народу у XIX – поч. XX ст. виступили великі підприємці та землевласники, інтелігенція та духовні особи. Особливо було розвинуте благодійництво серед греко-католицького священства, яке стало захисником національної ідеї та плекателем кращих українських традицій.

Здавалось би, витoki філантропічної діяльності слід шукати в ментальності древніх слов'ян, для яких характерні милосердя та добродієність, зумовлені розкішною природою, помірним кліматом, мирним родом занять. Розвитку благодійницьких тенденцій сприяла також християнська релігія з її вченням про людинолюбство та спасіння душі завдяки милостині. Проте всіх перевершив своєю благодійністю Великий митрополит Андрей Шептицький.

Андрей (Роман) Шептицький народився 29 липня 1865 у с. Прилбичі (тепер Яворівського району Львівської області), походив зі стародавнього русинського (українського) роду графів. У родині було 7 синів.

При хрещенні отримав імена Роман, Олександр, Марія. Початкову та середню освіту здобув удома та в гімназії Св. Анни у місті Краків (Польща). Після закінчення у 1883 гімназії деякий час перебував на військовій службі, але через хворобу змушений був її залишити. Навчався на юридичному

факультеті Краківського та Вроцлавського університетів. 19 травня 1888 здобув науковий ступінь доктора права.

Шептицький, будучи депутатом Галицького сейму і членом палати панів Австрійського парламенту у Відні, відстоював інтереси українського населення Галичини. У січні 1906 року Шептицький очолював делегацію до імператора Франца Йосифа I, яка поставила питання про надання українцям рівних прав з іншими народами Австро-Угорської монархії

Шептицький підтримував розвиток освітньо-культурного життя у західноукраїнських землях, чим сприяв пробудженню національної свідомості українського населення.

У 1901 підтримав Сецесію українських студентів Львівського університету 1901-1902 р. У 1902 митрополит поставив питання про необхідність відкриття української гімназії у Станіславі (тепер Івано-Франківськ), а в 1910 на засіданні палати панів вимагав створення українського університету у Львові.

Дбав про організацію фахової підготовки молоді. З цією метою сприяв становленню і розвитку хліборобської школи у с.Коршів та садівничої школи у с. Миловаці. Умовах польської окупації Галичини Митрополит Андрей постійно залишався оборонцем українського населення. Засуджуючи насильницьку полонізацію краю, дискримінацію українського шкільництва, антиукраїнську національну політику польського уряду, Шептицький намагався консолідувати політичні сили українського суспільства. Засуджуючи антиукраїнські репресивні акції польського уряду у Галичині та Волині в 1920 році, Шептицький неодноразово звертався до керівників польської держави, добиваючись припинення “Пацифікації” 24.07.1933 Митрополит разом з іншими єпископами підготував (видав) послання, в якому засуджувався штучний голод, організований більшовиками в Україні. Важливе місце в діяльності Митрополита у ці роки займав захист прав православного населення Волині, Холмщини, Підляшшя та Посяння. 2 серпня 1938 склав листа, в якому було заявлено протест проти переслідувань православних віруючих на цих землях. Після звернення Шептицького та ін. Церковних діячів до Папи Римського Пія XI польська влада припинила нищення православних церков. У березні 1939 Митрополит вітав проголошення незалежності Карпатської України.

Помер Владика 1 листопада 1944 року, після ускладнення по грипу, три дні перед тим переставши з будь-ким розмовляти. Похований у підземеллі собору святого Юра.

Митрополит Андрей Шептицький маловідомий на світовій арені. Він був людиною глибокої віри, автентичної любови до ближнього, озброєний моральним компасом та етичною підосновою. І понад усе він мислив незалежно та проти течії.

Митрополит Андрей глибинно розумів людську природу, важливість приватної власності та людського стремління до кращого. Він винайшов відмінний підхід, назвемо його етичний капіталізм. Цей підхід побудований на шести засадах, кожна з яких була похідною від тих моральних основ, що формували його мислення:

1. не продавай товар з дефектами. Це неправильно. Ти б не хотів, щоби інші тобі так зробили;
2. чесна ціна. Коли з'являються обставини, які дають можливість накладати здирські ціни, не роби цього;
3. чесна платня. Платня – це нагорода за чесний труд, а також підстава розвитку для родини. Дій відповідно до цього розуміння;
4. освіта, навчання – це основа економічного розвитку. Ми всі повинні в це інвестувати;
5. кооперативи. У нас дуже багато малих, розкиданих економічних гравців без потрібних ресурсів та вправностей. Співпраця, кооперація підносять рівень вмілості учасників і перетворюють розпорошеність на економічну потугу;
6. будь власником. Ви винні працедавцеві якнайкращу працю. Але водночас прагніть до того, аби стати власником – землі, знаряддя, дому, підприємства.

Що більше ви працюєте із цими засадами, то більше пізнаєте, що це надзвичайний і надзвичайно ефективний код.

Шептицький був митрополитом у Галичині з 1901-го до 1944 року. Очоливши Українську греко-католицьку церкву, він одразу почав працю, впроваджував зміни. Митрополит увесь час казав про важливість засад етичного підходу до економіки і діяв. Він підтримував кооперативний рух та відіграв провідну роль у ньому.

До 1914 року у Галичі розвинулося понад 500 фінансових кооперативів, багато з них було під керівництвом священників у архиєпархії, яку очолював

Шептицький. У 1939 році було вже близько 4000 кооперативів – у торгівлі, виробництві та фінансах.

Щоби підтримати й посилити процес широкого економічного розвитку, Шептицький ініціював заснування мікробібліотек, читалень у кожному селі. Він дбав про поширення знань і найкращих методів праці в рільництві, ремеслі та виробництві. Це сягало глибоко в канву цілого суспільства.

Незважаючи на особливо важкі обставини (політичні та економічні), цей рух господарського розвитку знизу вверх поліпшив життя мільйонів людей, підніс уміння і вправності, почуття гідності та самопошани.

Однією з мало згадуваних соціальних акцій митрополита було те, що він добився в австрійського уряду допомоги для вдів священників.

Під час Другої світової війни православні священники та миряни Кам'янця зверталися до митрополита Шептицького за допомогою — фінансовою і суто церковною: книги, ризи, літургійне начиння тощо, — посиляючись на те, що він же є єпископом їхнього міста, — і митрополит у допомозі не відмовив.

Митрополит підтримував діяльність українських культурно-просвітницьких товариств «Просвіта», «Рідна школа», «Сільський господар»

На кошти митрополита придбано будівлю, в якій розмістилася художня школа Олекси Новаківського, також майстерня Модеста Сосенка та Осипа Куриласа. Він також надавав стипендії молодим українським митцям для здобуття художньої освіти у найкращих навчальних закладах Європи.

На сиротинці передав разом 1 млн доларів; посилав подарунки на Песах єврейським убогим дітям.

Заходами Комісії охорони природи при НТШ митрополит дав розпорядження утворити на землях Львівської митрополії заповідник кедрових лісів на горі Яйко, що біля Підлютого, та заповідник степової рослинності біля Чортової Гори (Пуків на Рогатинщині). То були одні з перших природних заповідників у Західній Україні. Сприяв відкриттю курортів (наприклад, у Черчому).

Під його керівництвом певні кошти вкладались у прибуткові підприємства, акції яких котувались на європейських біржах. Прибутки спрямовувались або на благодійність, або на потреби кліру.

Людина є єством суспільним (зоон політикон), як каже Аристотель, тобто має природний інстинкт, що каже йому шукати подібних до нього людей. У різних спільнотах людина шукає забезпечення потреб, яких не забезпечує ні родина, ні держава. Вони забезпечують людям взаємну допомогу, раду, спільність у змаганні праці, вони повстають поза діями державної влади і мають свою самоуправу, власну організацію, яка тим сильніша і здоровіша, чим більше пристосовується до природи. Вони є під наглядом держави, держава регулює їх взаємні відносини, перестерігає перед незаконними злуками або перед незаконним поступом існуючих злук і об'єднує їх усіх опікою, наглядом і проводом у свою єдність. Тому вони не тільки не є противні меті державного життя, але навпаки, допомагають у її досягненні. Вони такі різноманітні, як різні бувають цілі, задля яких люди збираються в товариства.

Ключові слова

благодійна діяльність, митрополит Андрей Шептицький, меценатська діяльність.

Список літератури

1. Вендланд А. Митрополит. Есе про Андрея Шептицького / Діалог над кордоном — Gespräch über Grenzen // «І» — Незалежний культурологічний журнал. — Львів — Freiburg, 1997. — №11. — С. 106—115.
2. Духовний провідник нації: до 150 річчя від дня народження А. Шептицького (1865—1944) // Нац. парлам. б-ка України. - Київ, 2014. - С. 23–28.
3. Роздобудько І. Українці Курська в 20-му столітті / Східна Слобожанщина. Українці навколо України. URL: http://haidamaka.org.ua/page_ukrkursksxslob.html
4. Хом'як О., Гайова О. Андрей Шептицький піввіку оберігав Церкву та її вірян // Високий Замок. - 2015. - 30 січня - 1 лютого. - С. 10.
5. Андрей Шептицький: граф і очільник УГКЦ, захисник української ідеї / Велич особистості • 19 студія. URL(відео): <https://www.youtube.com/watch?v=XHfLk0GEU0I>

6. Січевлюк Л.В. Нарис історії економічної думки України кінця XIX - початку XX ст. в особистостях: навчальний посібник/ Л.В. Січевлюк, М.О. Гофман ; за наук. ред. І.Ф. Радіонової. - К.: Університет економіки та права "КРОК", 2018. - 256 с.
<https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/67>